

Oponentský posudek

Disertační práce: **Mgr. Andrea Nichtová**

Téma: Násilí u pacientů s psychotickou poruchou.

Aggression in patients with psychosis

Studijní program: Psychologie

Studijní obor: postgraduálního studia: Lékařská psychologie a psychopatologie

Školitel: prof. MUDr. Vevera Jan, Ph.D.

Předložená disertační práce se věnuje velmi aktuálnímu a důležitému tématu násilí u pacientů s psychotickou poruchou a další související problematice.

Z formálního hlediska disertace obsahuje celkem 154 stran 109 stran doprovodného textu ke 45 stranám přiložených publikací autorky, sloužících jako podklad disertační práce. Z nich 3 byly uveřejněny v impaktovaných časopisech. V jedné zahraniční publikaci je doktorandka uvedena jako první autor (IF (2020):1,62, na ostatních je spoluautorkou (IF (2022) 2,387 a 1,148). Další zařazené přílohy práce (seznam str. 82) se týkají primární prevence a intervence u agitovanosti a agresivity v klinické praxi, deeskalace základní intervence ke zvládnání násilí a násilného chování v klinické praxi. Celkový impakt faktor prací doktorandky je 5,155. Disertace obsahuje dostatečný přehled starší i aktuální literatury. Přílohy zahrnují publikace autorky in extenso i používané dotazníky.

Cílem předložené disertační práce je zkoumání bezprostředních příčin agresivního chování u pacientů s psychotickou poruchou a získání dat z České republiky o jejich prevalenci.

V teoretické části doktorandka shrnuje poznatky k danému tématu, od obecnějších témat, jako je vysvětlení pojmů násilí a psychotická porucha k tématům specifitější. Popisuje spouštěče agresivního chování, dekonstrukce násilného chování i farmakoterapii a fyzické omezovací prostředky u pacientů s psychotickou poruchou. Teoretická část obsahuje výňatky z článků, publikovaných autorkou v tuzemských časopisech. Zároveň předběžně nabízí výsledky souborného článku o viktimizaci pacientů s psychotickou poruchou, který je připraven k publikaci. V dalších kapitolách autorka nabízí tři články publikované v zahraniční literatuře. Větší přesnost by zasloužily překlady názvů anglicky psaných článků do češtiny a některé jazykové formulace v textu celé disertace.

Ve výzkumné části popisuje autorka cíle disertace, zjištění prevalence 3 motivačních faktorů (psychóza, nízká kontrola impulzů, plánovaná agrese), kterým byla věnována Studie I. a II. Ve studii III. se věnovala rozdílům v behaviorální inhibiční odpovědi na neutrální a negativní emoční stimuly mezi skupinou agresivních a neagresivních pacientů s diagnózou schizofrenie a zdravými kontrolami. U skupiny pacientů popisuje sníženou kontrolu impulzů a emoční dysregulaci.

K významu výsledků výzkumných prací přispívá poměrně vysoký počet zařazených respondentů (N=289), získaný postupně celým pracovním týmem i zapojení třech zdravotních zařízení do výzkumu (PN Bohnice, PN Dobřany, Psychiatrická klinika VFN a 1. LF UK).

Výběr výzkumného souboru a jeho popis je dostatečně specifikován, dostatečně jsou také uvedena vylučovací kritéria. Metody, které byly použity jsou podrobně popsány a jsou adekvátní. Pro účely výzkumu autorka použila polostrukturované interview Nolanové et al. (2003) a obecně se inspirovala touto prací, která byla publikovaná poměrně dávno, ale i explorativní faktorová analýza dat je ke zpracování tématu doposud aktuální.

V diskuzi autorka věnuje dostatečný prostor zhodnocení limitů její práce. Získání údajů od akutně psychotických pacientů je náročné vzhledem k symptomům nemoci a možnému zkreslení získaných výsledků. Chybění další metody objektivizace získaných údajů je tedy hlavním limitujícím faktorem této práce. Rovněž nedokončení úkolu ESST polovinou pacientů přispívá k určitému omezení interpretace výsledků práce.

Jako hlavní přínos práce vnímám vyvrácení hypotézy o impulzivní agresi jako nejčastější příčině agresivního chování na akutním psychiatrickém oddělení. V závěru autorka uvádí, že agrese u akutně psychotických pacientů je spíše proaktivní než reaktivní a faktor s nejvyšším zatížením je predatorní, přesahuje psychotické a impulsivní faktory. Dalším přínosem práce je potvrzení narušené inhibice odpovědi u psychotických pacientů a jejich intenzivnější reakce na negativní emoční výrazy obličeje ve srovnání reakcemi na neutrální výrazy. Autorka v závěru udává, že výsledky její práce by mohly přispět ke zlepšení farmakoterapie u agresivních pacientů s psychotickou diagnózou.

Závěr: Disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci v tomto oboru a **prokazuje předpoklady autora k samostatné tvořivé vědecké práci a k udělení titulu „Ph.D.“ za jménem.**

Otázky do diskuse:

1. Setkala se autorka v průběhu sběru dat u pacientů s příznaky PTSD?
2. Jaké má autorka zkušenosti s používanými intervencemi ze strany zdravotního personálu u jednotlivých motivačních faktorů agresivního chování?

V Praze dne 13.6.2023

prof. MUDr. Hana Papežová, CSc.

Psychiatrická klinika 1.LF UK a VFN Praha

Ke Karlovu 11

128 21 Praha 2